

GUACANAGARI	PONTIAC	BLACK HAWK
MONTEZUMA	CAPTAIN PIPE	KEOKUK
GUATIMOTZIN	LOGAN	SACAGAWEA
POWHATAN	CORNPLANTER	BENITO JUAREZ
POCAHONTAS	JOSEPH BRANT	MANGUS
SAMOSET	RED JACKET	COLORADAS
MASSASOIT	LITTLE TURTLE	LITTLE CROW
KING PHILIP	TECUMSEH	SITTING BULL
UNCAS	OSCEOLA	CHIEF JOSEPH
TEDYUSKUNG	SEQUOYA	GERONIMO
	SHABONEE	

TO PERPETUATE THE HISTORY
AND DEVELOPMENT OF THE
PEOPLE REPRESENTED BY THE
ABOVE CHIEFS AND WISE MEN
THIS COLLECTION HAS BEEN
GATHERED BY THEIR FRIEND
EDWARD EVERETT AYER

AND PRESENTED BY HIM
TO
THE NEWBERRY LIBRARY
1911

Ni o'i oh'drs yuh'dah no twais'
hiyu ne gah'ni go ah'geh.

The work of the Holy Spirit.

In the Seneca Language.

By

Ashur Wright.

NI OI OH'DUS YUH'DĀH NO TWAISHI-
YU NE GAH'NI GO ĀH'GĒH.

Ogwēn'noh doh no dī'wa neh'a goh nō'gweh. Neh gai'ō nih deh'a'oh ne ga'ō hwa'h' sho on-
da'ya go i'wa ye'is do'ok he ni tho'h'ni go'oh dā
Na'wēn nī'yuh. Sha go'i wis'ah se ān jon'dat he-
wat; neh gwa' nae deh'a'oh ne ga'ō hwa'h'
sho, he suh'jih ye nō'oh gwa'h ne gai'wa neh'ak-
shāh. Deh'a'go ga yās nā'yont gah. Da, a'nā-
ye'ye? A yāh'āh deh tah'gwis dāh nā'ye ye, neh
sāh'āh deh'a'go has'dishā yāh nah'de ye'yah dī' ne
ga'ō hwa'h' ge'ah a ye'i wa ye'is he ni tho'h'ni go-
oh dā Na'wēn nī'yuh. A yāh waih do gās' ā-
gai'wa yeih no ya'nes hāh Na'wēn nī'yuh, neh'
wa doh "neh nā ye'i wa neh'ak nō'gweh hah'de-
ga gont' ā yai'yeh." Neh gwa' nae ga yāh ne
de yu'dā non'dah gweh neh sāh'āh hot gah'wā-
nāh Na'wēn nī'yuh hā'ō hwa'h' No twais'hi'yus-
hāh na'wa di yuh'daat ga wēn'yah sah'gēh hah'-
de yō gweh'da ge no dī'wa neh'a goh nā'ō di'ye-
nā wahs ān jon'dat he wat. Da, neh nā'gā'ō i'ō-
wa nāh. De yu do'ān jo'oh a'yō gwa'h'ni go'ā yān-
dat, neh sāh'āh deh gat gaah huh deh'ga yāh nō-
yah jih na ye'yah dā'āh'sek ne de yu'dā non'dah-
gweh.

De wa'dyis doh nō'gweh' syi gwa he ni yu go i-
wa neh'a goh. "De'ō'wa sha'nis Na'wēn nī'yuh
kuh neh deh on di yā'noni nō'gweh." Yes swā'ās
hah'de yō ne wī'yu. Ga nō'oh' ga wēn'yah-
sah'gēh hah'de wa et'gās hā'ge, neh gwa nae,
gat gaah' gās hah'de ga gont' yā nī'non dok hah'

o yah' ni juh'dă ne yeh'ni go ăh'gêh. Yă nōh'-
don yoh' he ni o'ya nis' yuh'dă. Na'wên nî'yuh
Go nōh'doh we suh' go yăh'hih oh. I yă' găs.
a nō'ni ya wă' he gyah'da deh', ne dyă gwah' do-
găs' gai'wa gwên nî'yuh Na'wên nî'yuh năh'găh
ăn ju'ăk ăn't sha'go yah'do wet nō'gweh? Neh-
huh nae găs' ni ya'guh nî'go ă wăs, neh gwa' ne
dah'j'ah sa wat'găh chih; neh găs neh sa'ya ga-
wên'dit gă dăh; neh gwa' deh' a'oh a gwus' do-
găs o weh o sa ya'goh nî'go hăh. Dyut gont' gus-
haeh' ă ja'go nōh'don yoh'gwăh ne yeh'ni go ăh'-
gêh. Gus ha'as kuh găs no năh yis hehs' gi-
shăh a'dih gwa'năh ot neh a wên'dit gă dîs'hăh ga-
ya'soh: juk! da o nai' sah gwah sho yeh'ni go ă-
et găs. I yă gi'h'shăh ă w'ga di'h'sho neh kni-
go ă et găs; ă'ga deh'has doh tga gont' ă w'kni-
go'i yuh. O năh' do'găs dya'go da dîs'ah doh.—
Nōh gōh'jih i yăhs' ne gai'wa neh'ak shă'go.
Hah'de yo ă yv'n'dă năh'ge ăt dyă gwah' sho do-
găs' ă ya'goh nî'go i yuh. Da, neh huh' ni ye'ye-
hah găs ne goi'wa neh'a gōh.

Ha weh'oh Na'wên nî'yuh, hă ge'nyet a gat-
wais'hi'yus hăh ă'sha go'ye na wahs no di'wa-
neh'a gōh o'sa ă nan dat'he wat. Neh'huh găs'
ni ya'wăs. Oh ga'yoh ga wên'yah sah'gêh,
wa doh, sai'wa neh'a gōh, de sa di'h sa de'nih.—
Să nōh ăh si'h'saak năh sah'ni go'i yus dah'go ok
he o weh tga'yăh a wên'dit gă dîs'hăh nîk huh
yu ăn'jah gêh, neh tăh ăh deh gai'wa'gaas deh.
Het găh' ăh sat'gah dăh, neh huh tga'yăh oh ni-
go'i yus deh ne tăh ăh ta wa dok'dăh. O năh
wa'ek ne goi'wa neh'a gōh ost'ho' yăn nî'nan-
dek hah' he ni ya'go yah'da wăs. O nōh'do nyeh'-
gweh ne yeh'ni go ăh'gêh, neh gwa' nae dah'j'-
ah sa wat'găh chih. I yă, O, năh găh' ya eh ă-

gi'was de is; hah'de ga ye'ih nooh' ă wŷk'nok-dot' ah'soh. Neh gwa' don da gŷs'nyiet No twais'hi yu. Oh tga'wa'it; wa dŷh, neh de sa'waih-dŷh no ya'nes hăh Na'wên ni'yuh, de sah'sa'yăh ă cha'dat he wat. ă syah'ga ha oht neh huh.— O năh' ga ga'ideh no năh'gwăh shăh Na'wên ni'yuh, neh huh' ă ga yênt' he syah'da deh, ă gă'-ak deh ji'sa dat he wah dooh.

Da neh huh' ni ga'ye hah' găs Not wais'hi yu. Sha go'non dă'dyiehs ne goi'wa neh'a goh ga'ân-di gwa'o weh i yăhs'. Dya'wăh oh ot gaa ne ga'wă năh' ne ga wên'yah sah'gêh. De wa'dyis dŷh ne goi'wa neh'a goh do găs' ă'o want hon daat.— Oh ga'yoh ne ga wên'yah sah'gêh Not wais'hi yu, ă thai'wa ye is ho'yuh dŷs'hăh. Do găs' ă-jon'dat he wat, ă jont'gah' kuh ne goi'wa neh'-ak shăh, dă juh'de nyo'ok ne ga wên'yah sah'gêh; skă noh' o'sa yă'noh do'nyo ok. Sho di gwa'năh ot neh huh' nă ye'ye, dah'de yuh'ni go'ă ge ă ya'gohek ha yu'i wa dă'dyieh ne Gă'o yah'gêh. Neh gwa nae de wa'dyis'dŷh kuh, tăh ăh' de a'go-ga'yăs ne neh huh' nă ye ye. De'o want hon das' no năh sha go'nok heh Not wais'hi yu. I yă' deh-gai'wah na'gŷs de is nă gă năh oi oh'dă. Tga-gont ă ga dyăăh'dŷk ne ge has'dis hăh dă ga'dat nă gă ga yăh'hit hăh a wak ni go'i yus dah'goh.— Ga dă'dwên ni yuh' săh ăh. Deh tah'gwis dăh ton'da wa ga'do wî o sa ga'dat he wat. Ih ă tgă'-noh dooh no năh' neh huh' nă gyei. Neh no năh' găs he'ni ya guh'ni go'ă wăs wah'o ni yoh'het găs ne ga wên'yah sah'gêh. O năh' do găs' ga-no'oh he'ni ya guh'ni gooh'dă, neh săh ăh wa'at-hă daat'găs No twais'hi yu, ne ga wên'yah sah'gêh. O năh' tăh'ăh to sa ya go'noh don'yoh gwa'ni ak no sa yon'dat he wat. Go noh'dŷh ga gwe'goh

he ni o'yah' ga'h'hā os hāāh' he ye yah'da deh, neh-gwa', deh ta'h' gwisdāh na'ye ye, neh sāh'āh o-nāh sha gut' ga'h wāh No twais'hi'yu Na'wēn nī'yuh, to'sa wa dyiuh'dat ah'soh, ne ga wēn'yah sah'gēh. Go noh'doh neh gai wa yān'dah goh ā jon'dat he wat ne goi'wa neh'a goh, neh gwa, deh-tah' gwisdāh deh'oh dā ne yeh'nī go'āh'gēh deh-dus'gāh deh a'oh a'ya gāh' ā sga'dat he wat.— Dya'wāh oh' de yu dah'son dai'goh hi'yāhs'. Het-gāh' ā yont'gah dāh, dya go'de ho' o di nae ne gā'o yah'gēh. Dyut gont' gusha'eh no nah'gwāh shāh Na'wēn nī'yuh neh huh ā ga'yēnt' he'ye yah'da deh, neh sāh'āh yā nī'non dok hah o nāh o āh'doh ne sha go'nonk do'da nī'noh Na'wēn nī'yuh no'sa yon'dat he wat.

O, de yu do ān jooh a'yo gwrs hāh'sek he ni oh'dyont ne goi'wa neh'a goh no nāh' sha got'ga-hwāh No twais'hi'yu, neh'kuh neh huh jih dya'wāh oh' ai dwas'ga nek'sek na'wa dyiut'dat o-gwēn'yah sah'gis hoh, neh sāh'āh deh gat'ga-huh deh ga yāh no'yah jih ne de yu'dā non dah-gweh.

Hadoh' Na'wēn nī'yuh ne ga ya'doh shī'yu ne, so gwā ah se; "Sis swa'yah di'h'saak Na yah'da-gwēn nī'yuh ah soh' o gwe'nyo ā sis'wa gāh, hoh'sis'wā nak sek', ah soh' dus'gā'oh nī'a'yah-da deh." O yah'jih' kuh ha doh' ne Cha ga'o he-drs, "Neh sāh'āh Na'wēn nī'yuh heh suh jih' sha go no'oh gwah nā no gweh' hot ga'h'wāh No'-a wak, skat sho ho wi yā yān dak, neh sho' di'h' gwā-nāh ot' ā o wai'wa gwēn nī'yusthak tāh'āh ta'yai'yeh; neh gwa', ā ya'go hek ha yu'i wa da dyiēh." O, theh o gwa'wa gwēn nī'yus na'wā nāh Na'wēn nī'yuh; theh o gwa'wa ye'is do'ok kuh he ni-toh'ni gooh'dā.

AYER

3A

647

